

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Controversia I. Jaciu[n]tur fundamenta totius Operis, & scopus ejus præfigitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

REGULA HONESTATIS MORALIS.

S E U

TRACTATUS THEOLOGICUS

DE REGULA MORALITER AGENDI,

PARS PRIMA.

LIBER PRIMUS.

CONTROVERSIA PRIMA.

Jaciuntur fundamenta totius Operis, & scopus ejus præfigitur.

1.

Tsi in hac prima nostri Operis parte totum consilium nostrum, & intentio directa sit, non ædificare, aut plantare, sed evellere potius, aut destruere secundum illud: *Ecce dedi verba mea in ore tuo . . . ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & ædifices, & plantes*; quia tamen regulæ moralis honestatis, quam Probabilistæ designant, & quam nos ante omnia destruendam aggredimur, obliquitas, & insufficientia,

Hier. 1.

nō satis innotescere potest, nisi ad regulam primam totius rectitudinis comparatur (ut enim factum nonnisi per pulchrum, neque malum nisi per bonum, ita etiam obliquum nonnisi per rectum cognoscitur) propterea hanc primam regulam de se notissimam, & fusiùs nihilominus in decursu exponendam, tanquam totius Operis fundamentum, atque mensuram, ad quam omnia exigenda erunt, in ipsa Operis fronte constituere necessum fuit. Ex illa verò geminum aliud, principium, atque fundamentum in eundem pariter finem stabilire simul oportuit: unde facile etiam totus scopus intentionis nostræ patebit.

A

AR-

ARTICULUS I.

Quæ sit regula prima moralis honestatis, primum, atque potissimum totius Operis fundamentum?

2. **O**mnis humana, aut moralis actio ex peculiari suo conceptu dicit respectum, & habitudinem ad aliquam mensuram, & regulam rationis taxantem, atque mensurantem modum, quem ipsa tenere debeat in ordine ad ultimum finem.

3. Huic regulæ si actio conformetur, & servet modum ab ipsa præscriptum, dicitur moraliter bona, recta, laudabilis, & honesta: si verò regulæ contrarietur, aut ab ipsius directione deficiat, erit mala moraliter, turpis, vituperabilis, & inhonesta. Demum si præter regulam ipsam sit, id est, nec contra, nec juxta regulam, quia nihil hæc de illa præscribit, dicitur actio indifferens, hoc est, nec bona, nec mala moraliter, de qua in præsentem nihil curabimus; tum quia reverà nulla est hujusmodi, dum practicè, & actu exercetur, ut communior, & vera sententia docet: tum quia, quidquid sit de hoc, nihil facit ad nostram controversiam.

4. Prima, suprema, & universalis regula, atque mensura honestatis moralis est lex aeterna, aut voluntas Dei, totius bonitatis originis, qui creaturas suas rationales sapientissimè dirigit, ac movet, jubendo, prohibendo, aut consulendo, quid, & quomodo ipsæ agere, vel omittere debeant, aut possint, ad suum ultimum finem liberè, & meritoriè cōsequendum. Hoc, saltem quoad substantiam, immò etiam quoad modum (nisi libeat divertere ad quæstiones de voce prorsus inutiles ad rem præsentem) non solum ex divinis sacræ paginæ oraculis, atque ex SS. Patrum doctrina, verum etiam ex ipso rationis lumine, notissimum est apud omnes, ideoque probatione non eget, sed sola terminorum declaratione.

5. Declaratur verò in hunc modum. Omnis perfectio, aut bonitas creaturarum, seu physica sit, seu moralis, est velut gutta quædam, aut stilla, à Deo, primo, & summo totius perfectionis, ac bonitatis fonte, derivata: quare eatenus erit bonitas, aut perfectio, erit itè bonitas major, quatenus imitatur summam illam, & infinitam Dei bonitatem; vel quò ad illam magis accedit per majorem similitudinem, aut conformitatem cum ipsa. Porro illud, quod est primum in quolibet genere, est mensura, & ratio omnium, quæ sunt illius generis, inquit D. Angelicus; quòd est principium lumine naturæ notum, & ab eodem S. Doctore alibi etiam frequenter usurpatum: *Unumquodque autem (ait ipse) rectum, & bonum est, in quâto attingit ad propriam mensuram.* Rursus divina bonitas, aut honestas moralis, est voluntas divina, quæ ob infinitam suam rectitudinem adæquat indefectibiliter, comprehenditque summum bonum. Patet igitur voluntatem divinam esse regulam, ac mensuram, per quam omnis perfectio, & bonitas moralis regulatur, ac mensuratur. Est ergo prima regula totius honestatis moralis.

6. Præterea omnis creata voluntas quoad omnes suas operationes est naturâ suâ subjecta, inferior, ac subordinata supream, & infinitam Dei voluntati; quod tam est evidens, quàm evidens est, Deum esse factorem rerum omnium, nos autem opera manuum suarum, ipsum Dominum, & nos servos, ipsum Legislatorem, ac Superiorem, nos autem inferiores, ac subditos. Hinc verò statim evidenter apparet, nullam omnino operationem nostram esse posse honestam, ac rectam, nisi per ordinem, & conformitatem ad vo-

D. Tho. 1.
2. q. 19. art.
9. corp.

Ibidem.

lun-

Iuntatem ipsius Dei. Utrique, si operatio voluntatis creata posset esse recta, aut honesta, & divina non conformari, iam voluntas creata non esset voluntati divinae quoad omnes suas operationes subiecta, atque subordinata, sed potius absoluta, & independens ab omni subordinatione. Evidens ergo est, voluntatem divinam esse regulam primam, atque supremam totius honestatis moralis.

7. Sed dicat aliquis: regula universalis directiva omnium operationum creaturarum est lex aeterna, ut docet S. Thomas: sed lex non consistit formaliter in actu voluntatis, sed in actu rationis, ut tradit etiam ipse, tum ibidem, tum insuper aliàs sæpe: malè ergo diximus, voluntatem divinam esse regulam primam bonitatis moralis.

Resp. nos consultò dixisse, voluntatem divinam, seu legem Dei aeternam, esse regulam primam moralis honestatis, quia detineri modò non libuit in quæstione prorsus vocali, vel certè inutilis disquisitionis, circa constitutionem legis formalem. Profectò, quidquid sit de illa, certum omninò est, nullam moralem operationem esse posse honestam, aut rectam, quin conformetur divinae voluntati, ut manifestè patet ex dictis, & expressè etiam docet Angelicus M. Est igitur voluntas divina regula universalis, ac mensura totius bonitatis moralis, sive sit etiam constituenda in Deo alia regula prior, aut ratione nostrà distincta, sive constituenda non sit, quod modò disputare è re nostra non est. Enim verò Augustinus, dum peccatum definit, *dictum, factum, vel concupitum contra legem aeternam Dei*, ab hac etiam quæstione abstinet, subiungens immediate, *est autem lex aeterna ratio, vel voluntas Dei, &c.* De hoc tamen dicemus, quantum sit opus, in loco opportuno.

Dicatur ergo hìc (quod unicè ad nos pertinet) voluntatem divinam, seu legem Dei aeternam, esse

regulam primam, atque supremam, moralis honestatis, cui proinde adaptari, & conformari debeat, ut recta sit, omnis operatio moralis.

ARTICULUS II.

Quæ sit secunda regula honestatis moralis, secundum Operis fundamentum?

8. **V**oluntas, seu lex Dei, quamvis sit prima regula, atque mensura nostrarum actionum moralium; cum tamen nobis extrinseca sit, non potest per se ipsam immediate movere, dirigere, seu regulare operationes nostras; sed debet nobis applicari, & proponi per cognitionem aliquam, seu dictamen nostræ rationis, quod primam ipsam regulam, seu voluntatem Dei, circa eliciendam operationem nobis representans, & intimans, sit proxima, immediata, & formalis directio, aut regulatio actualis, operationis eliciendæ, seu potius voluntatis eam operationem elicituræ. Per hanc autem formalem, & immediatam nostri dictaminis directionem, regula prima applicata, & unita, instar objectivi principii, & ut virtus moralis sufficienter approximata, movet, ac dirigit voluntatem nostram, ipsiusque morales operationes actualiter mensurat, ac regulat.

9. Itaque voluntas divina non est regula proxima, immediata, aut formalis, sed mediata dumtaxat, remota, & objectiva, nostrarum actionum moralium; quia ad illas nec movere, nec dirigere potest, nisi ut cognita, & applicata per nostram cognitionem actualem. An vero ipsa cognitio se habeat tanquam virtus physicè influens nomine objecti in ipsam moralem actionem, an ut pura conditio applicans, & expediens ipsum objectum ad influendum? quæstio est Philosophica, quam modò disputare non vacat. Scire in præsentis sufficiat, regulam primam, neque

D. Tho. I. 2. q. 93. art. 1. corp.

Ibidem, q. 93. art. 1. corp. & alibi.

D. Tho. ibidem q. 19. ar. 9.

August. lib. 22. cont. Faust. c. 27.

Infra lib. 2. controv. 4. ar. 1.

movere, neque dirigere ad actiones morales, nisi ut propositam, & applicatam, per nostræ rationis dictamen.

10. Nota verò: quod dicimus, ejusmodi dictamen applicans nobis regulam primam, debere esse cognitionem actualem, non est sic accipiendum, ut debeat actu physicè coexistere ipsi operationi morali, adeo ut nunquam quis possit honestè, aut turpiter operari, nisi actu cognoscat, dum operatur, ipsam regulam primam, cui suam debeat actionem conformare. Hoc quidem ex professo postea tractabimus: modò verò solum intendimus, regulam primam nunquam movere posse, seu regulare actionem moralem, ni fuerit verè cognita, & applicata per cognitionem aliquam, saltem confusam, quæ aliquando physicè existat, sive physicè, & actu debeat existere quando moralis actio exercetur, sive sufficiat, quod physicè præcesserit, & quod perseveret moraliter, ut certa, & solida Theologia tenet.

11. Nota præterea: regula prima potest nobis proponi, & applicari, aut quasi immediatè in se ipsa, aut potius non in se, sed in aliquo signo creato, quod sit expressio quædam, participatio, intimatio, aut significatio ipsius primæ, ac supremæ regulæ, ut quando voluntatem, & legem Dei aliunde non cognitam cognoscimus in lege, seu voluntate Superioris humani, in dicto, vel in facto sapientis, vel in alio simili signo divinam voluntatem nobis manifestante. Signum autem hujusmodi, ut potè instrumentale, dirigere non potest, nisi ut cognitum, & applicatum per rationis nostræ dictamen; atque adeo erit etiam regula objectiva, & remota, non universalis, ac prima, sed secunda, & particularis, quia nimirum non regulat moralem actionem, nisi ut subordinata regulæ primæ, cui omninò debet, ut recta sit, proportionari, atque conformari.

12. Igitur dictamen rationis ap-

plicans nobis regulam primam, vel in se ipsa, vel in signo creato, quamvis sit immediata, proxima, & formalis directio (proindeque in hoc sensu regula prima, sed potius unica posset appellari) tamen absolute, & simpliciter est regula secunda moralis honestatis. Ratio autem ex dictis evidens est: quia eatenus prædictum dictamen dirigit rectè, ac regulat moralem actionem, quatenus rectè proponit, & applicat voluntatem divinam, ut primam regulam honestatis moralis; non enim est directio, aut regula absoluta, & independens à prima regula, sed eidem potius subjecta, & essentialiter subordinata, ut statim magis exponam: regula verò subordinata, & regulans per conformitatem ad aliam regulam absolutam supremam, & universalem, non est prima simpliciter, sed regula secunda, ut ex ipsis terminis patet. *In his verò, quæ aguntur per voluntatem* (inquit D. Angelicus) *regula proxima est ratio humana, regula autem suprema est lex aeterna: quandoque ergo actus hominis procedit in finem secundum ordinem rationis, & legis aeternæ, tunc actus est rectus; quando autem ex hac rectitudine obliquatur, dicitur peccatum.* Hæc D. Thomas. Constat ergo, quæ sit secunda regula honestatis moralis.

13. Sed norandum ulterius est, quod ex jam dictis legitime consequitur, hanc regulam secundam, seu dictamen nostræ rationis, formaliter, & proximè regulans actionem moralem, & applicans regulam primam objectivè, & primariè regulantem, aliud non esse, quàm conscientiam nostram, hoc est, dictamen practicum intellectus determinatè, & ultimò dictans, hoc esse agendum, vel omittendum, ut conforme, vel dissonum voluntati divinæ, seu primæ regulæ moralis honestatis. Porro regula prima non applicatur proximè, & immediatè, nisi in ordine ad moralem actionem determinatam, & singularem, sicut & alia quævis uni-

D. Tho. 1
2. q. 21. a. 1
corp.

universalis causa non applicatur immediate, & proximè nisi ad passum particulare, & in ordine ad actum, vel effectum particularem, ac determinatum; neque enim ponitur aliquando à parte rei effectus in communi, sed individuus, & particularis. Judicium verò practicum intellectus applicans immediate primam regulam ad actionem particularem, & sub omnibus suis circumstantiis, est ultimum dictamen rationis practicae, sive prudentiae, quod est ipsa conscientia nostra, ut cum D. Angelico Theologi communiter docent.

ARTICULUS III.

Elicitur ex duobus praestis tertium aliud principium, seu fundamentum.

14. **N**Empè moralium actionum honestas desumitur, ut nuper dicebamus, ex ordine, ac conformitate ad regulam rationis, utique rectam; nam, si recta non sit, non potest esse honestatis regula. Immo nec regula dici potest, nisi abusive, & improprie tantum; quippe quæ verè minimè regulat, nec dirigit ad ultimum finem (quod est unicum munus moralis regulæ) sed in transversum agit, & ab illo potius avertit. Unde optime Bernardus sic ab absurdo arguebat, *An ne regula non concordat Evangelio, vel Apostolo? Alioquin regula jam non est regula, quia non recta.*

15. Est autem duplex regula moralis honestatis, altera prima, & altera secunda. De prima nihil nobis ulterius hic disputandum superest; est enim, ut jam vidimus, voluntas, seu lex Dei, quam constat esse regulam invariabilem, absolutam, independentem, prorsus indefectibilem, & essentialiter per se ipsam rectam, immò, & principium totius rectitudinis. An verò possit esse, vel reflexa, vel subsequens ad opiniones nostras, vel errores, & ex suppositione illo-

rum aliter de rebus disponere, quaestio est nova quidem, & Theologis antiquis incognita, sed maximi momenti ad præsens institutum, ideoque diligenter inferius suo loco tractanda.

16. Regula autem secunda duplex præterea est, altera scilicet remota, & objectiva, & quæ non, nisi ut cognita, regulat moralem actionem; altera verò formalis, & proxima, nimirum ipsa formalis directio, sive applicatio regulæ objectivæ, quæ tamen rigorosè loquendo non regula simpliciter, sed regulatio potius, seu propositio regulæ dici deberet: sed jam usus obtinuit, ut regula absolute dicatur.

17. Regula secunda objectiva est signum quodvis instrumentale, quod, ut cognitum ducit in cognitionem regulæ primæ: regula verò proxima, & formalis, est ipsum dictamen rationis applicans nobis regulam objectivam, primam, videlicet, vel secundam idest legem æternam, seu voluntatem Dei, vel immediate in se, vel mediatè, hoc est, in dicto instrumentali signo. Utraque ista secunda regula est objectum nostri Tractatus; sed verò de objectiva non agimus per se in tota sua latitudine sumpta, sed ut contracta ad auctoritatem, vel assertionem doctorum hominum ex genere suo fallibilem.

18. Pro quo nota, assertionem, sive judicium, de bonitate, vel malitia objecti, utroque modo posse regulare, aut dirigere ad moralem actionem, objectivè nimirum, vel formaliter: formaliter in intellectu, in quo existit formaliter, & subjectivè, idest, in illo ipso, qui per tale judicium, vel opinionem opinatur, vel judicat, objectum esse bonum, aut malum, seu, quod in idem recidit, conforme, vel disforme regulæ primæ: objectivè autem in eo, qui reflexè cognoscit illud judicium, & ex ejus notitia ducitur tandem in cognitionem ipsius primæ regulæ, cui objectum illud congruit, vel repugnat.

Exem-

D. Tho. q.
17. de cons.
21. & alibi
sepe.

Bernar. in
Apolog. ad
Gilliel. Ab-
ba.

19. Exemplum esto: Petrus, vir peritus, ac probus, post sufficientem diligentiam præmissam in veritatis inquisitione, opinatur sibi licere librum transcribere in die festo: hæc opinio dirigit Petrum, vel certè potest ipsum formaliter dirigere, ad transcribendi actionem. Paulus autem, qui Petri probitatem, ac peritiam, habet satis perspectam, videns Petrum sic opinantem, ex hac ipsius opinione movetur ad similem actionem exercendam. In hoc eventu eadem Petri opinio utrumque dirigit; sed diverso modo: Petrum videlicet proximè, & formaliter, Paulum verò remotè, & objectivè.

20. Quoniam verò dictamen, seu iudicium humanum non est ex genere suo infallibile, sed multiplici potius errori obnoxium, potens quæ à rectitudine deficere, hinc Theologorum opus, & labor, improbus planè, sed utilissimus, quin, & præ cæteris necessarius, ut ostendant, quale esse oporteat hoc nostræ rationis iudicium, ut possit rectè, & inculpabiliter morales actiones dirigere, sive objectivè, sive formaliter. Sed quia objectivè dirigere non potest, nisi quatenus gignit in operante aliud proprium dictamen proximè, atque formaliter directivum, ideo tota, aut potissima difficultas devolvitur ad exponendum, quale esse debeat dictamen hoc, quod proximè, & formaliter dirigit; quamvis non satis possit de ipsius rectitudine constare, nisi pariter constet de rectitudine principiorum, ex quibus gignitur, aut elicitur: quapropter, si cõtingat aliquando, dictamen proximè directivum elici ex alio prævio dictamine objectivè, & remotè dirigente, huius quoque natura, & rectitudo necessariò ostendenda erit.

21. Illud verò ante omnia, tanquam principium certum, & ultra omnem controversiam positum, ab omnibus statuendum est, quod ex dictis colligitur; & est præ oculis semper habendum: nimirum omne

rationis dictamen, vel remotè, vel proximè operationis nostræ directivum, ut possit esse regula ipsius, sive, quod idem est, rectè dirigere, debere esse conforme primæ regulæ, idest, voluntati divinæ. Hoc est tertium principium, & fundamentum Operis, quod ex duobus antecedentibus sponte sua profluit, & quod D. Angelicus complexus est his verbis, *Quod autem ratio humana sit regula voluntatis humana, ex qua ejus bonitas mensuretur, habet ex lege æterna, quæ est ratio divina; unde in Psal. 4. dicitur, Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine: quasi diceret, lumen rationis, quod in nobis est, in tantum potest nobis ostendere bona, & nostram voluntatem regulare, in quantum est lumen vultus tui, idest à vultu tuo derivatum.*

22. Constat insuper, vel ex terminis ipsis regulæ secundæ, vel primæ: nempe secundæ est regula naturæ suæ subordinata primæ, & supponens essentialiter ipsam, à cujus rectitudine dependet: prima verò independentens, absoluta, & essentialiter per se ipsam recta, proindeque mensura universalis, & primum rectitudinis principium. Tam igitur repugnat, secundam regulam esse veram, aut rectam, & nõ conformem regulæ primæ, quàm esse, & non esse secundam. Porro, si recta esset, & non conformis, hoc ipso foret regula prima, cujus videlicet rectitudo non esset mensurata, neque dependens ab alia rectitudine: &, quod inde consequitur, regula prima non esset prima, immò nec esset regula moralis rectitudinis.

23. Finge alioqui operationem aliquam conformem rationis dictamini, quod esset verè rectum, & tamen non conforme voluntati divinæ: certè operatio illa non esset divinæ voluntati conformis, cum non possit duabus regulis inter se discrepantibus conformari; uti non potest unus,

D. Tho. 1.
2. q. 19. a. 4.
corp.

unus, & idem numerus conformis esse, aut par, duobus aliis numeris imparibus: aliunde verò foret recta, & honesta, utpotè recta rationi conformis: esset igitur recta unicè per conformitatem ad illud dictamen rationis. Hoc ergo in ea hypothese foret regula prima, & unica, & voluntas divina non esset prima regula, immò nec esset regula moralis honestatis.

24. Evidens ergo est, nullum dictamen nostræ rationis, nec ullam aliam regulam creatam habere posse aliquam rectitudinem, nisi per ordinem, & conformitatem ad voluntatem, & legem Dei, quæ est prima, atque suprema regula honestatis moralis, essentialiter per se ipsam recta, & à qua omnis rectitudo creata, ut à primo principio, & unica mensura, procedit. Quod principium exemplo voluntatis Proconsulis, & Imperatoris, quo utitur S. Augustinus, auctoritatis Dei, & propositionis Ecclesiæ, motus solis, & horologii, multisque aliis obviis, ac perspicuis, promptum esset adhuc ostendere, nisi evidens per se foret, & quod à nemine negaretur.

ARTICULUS IV.

Quis ergo sit scopus totius Operis?

25. **M** Iraris forte Lector, & ais: si hoc principium est evidens, & de quo nemini dubitare fas sit, quid potest nobis superesse quæstionis? Ecquis enim non videat, nullum iudicium nostrum, vel opinionem re ipsa falsam, esse posse re ipsa regulam, cum nulla sit conformitas regulæ primæ? Nullam item quæ nobis æquè tantum, vel minus verosimilis sit, obire apud nos posse regulæ munus, cum nulla sit ejusmodi, quam possimus regulæ primæ judicare conformem? Quis enim, precor, judicet cōformari re ipsa cum lege Dei id, quod apparet sibi magis determinatum, ut opponatur, vel ut

summum prorsus indifferens, ut opponatur, vel conformetur? Rursus quis evidenter inde non colligat, solum iudicium, aut opinionem, vel re ipsa, vel quoad nos veram, esse regulam posse, vel quoad nos, vel re ipsa, cum illa solum sit re ipsa, vel quoad nos, voluntati divinæ, seu regulæ primæ conformis?

26. Porro, si certa hæc sunt, quæ certa prorsus esse videntur, non apparet, quid possit in quæstionem adduci circa secundam regulam moralis honestatis. Unicè ut summum altercari licebit de modo, seu mensura determinata diligentia à nobis faciendæ, ut opinio, quam veram existimamus, & ideo tanquam regulam secuti sumus, excusare à culpa nos possit, si aliquando contingat esse falsam. An autem opinione, quam falsam judicamus, aut possumus, si volumus, judicare, vel quam non potius veram, quam falsam reputamus, possumus uti, ut regula ad agendum, tam non videtur dubitari posse, quàm dubitare nemini liceat de necessaria conformitate regulæ secundæ cum prima: de hac verò non posse dubitari, principium est, ut meritò posuimus. Hæc tua vel obiectio, vel admiratio.

27. Et ego quidem, candide Lector, admirationem tuam non miror: quin discursu à te facto nihil mihi in Theologia certius apparet; neque facile possem admirationi meæ modum imponere, si iudicio fiderem meo. Adsumt autem, ut vides, hoc nostro sæculo DD. multi, qui cum statutum principium nec negent, nec in dubium vocent (quamvis perpauci ad illud advertant, ut facile mox ostendetur) sequelam tamen inde deductam, quæ tibi, & mihi, non modo recta, sed nimium evidens esse videtur, non solum totis viribus negant, sed etiam oppositum consequens vix non ut fidei dogma propugnant: certè ut dogma Theologicum confidenter à pluribus circumfertur. Hæc sunt nimirum iudicia

cia mortalium. Utinam nihil præjudicarent affectus!

28. En ergo totum Operis scopum: ostendere nimirum illius consequentis veritatem, & deductæ sequentis rectitudinem. In prima igitur, & secunda parte demonstrandum à nobis est, nullum iudicium, vel opinionem, quam falsam iudicamus, aut saltem æquè tantum, vel minus verisimilem, quam oppositam legis obligationem propugnantem, esse regulam posse moralis honestatis. Quod in hac prima parte per duos libros integros, in quos dividitur, invictis argumentis suadebimus ex proximè statutis principiis infallibilibus apud omnes, neque enim nos ad nostram demonstrandam sententiam nova principia cudimus, aut moralem Theologiam antiquis Theologis inauditam in Orbem Christianum invehimus.

29. Ex eisdem ergo principiis multipliciter demonstrabimus falsitatem insignem, & prodigiosam, benigni, atque moderni Probabilismi, & principia, quibus innititur, diligenter examinata, nova, & inania esse, grandibusque referta fallaciis, & æquivocationibus, quæque sequelas inferant innumeras longè absurdissimas, & inevitabiles, luce ipsa solari clarius faciemus, id ipsum in secunda parte fusiùs adhuc urgebimus (si fuerit opus; & bellum adhuc urgeat) auctoritate maximè pugnantes, & ex omni loco Theologico irrefragabilia argumenta contra Probabilissimū producentes; ubi quàm sit exigua auctoritas ipsius, quam Recentiores tantopere commendant, si comparetur cum auctoritate, qua nostra sententia fulcitur, ob oculos Lectori constituemus. Hic etiam reliqua argumenta solvemus recentium Probabilistarum, & occasione eorum de obedientia, debitaque iudicii docilitate, de qua Probabilistæ falsò, & inaniter sibi blandiuntur, accuratè, & exactè disputabimus, & alias plures graves difficultates expediemus.

30. In tertia tãdem parte ostendamus, unicam regulam honestatis moralis, aliam non esse, quam veritatem ipsam probabiliter saltem à nobis cognitam, sive (& eòdem redit) dictamen nostrum, aut opinionem saltem probabiliter verà, idest, per quam prudenter, & inculpate ex fundamentis gravibus, atque vel unicè verosimilibus, vel saltem verosimilioribus, & notabiliter præminetibus partis oppositæ fundamentis, iudicamus, objectum, in quod tendimus, esse re ipsa honestum, & conforme re ipsa voluntati divinæ. Erit item hæc pars in duos etiam libros divisa, quorum prior post regulam honestatis expositam, assertam, atque propugnatã, de diligentia necessariò adhibenda ad inveniendam veritatem moralem, deque ignorantiis ejus tractabit, & quàm sit alia Theologia Recentiorum à doctrina SS. Patrum Ecclesiæ, quantumque exorbitet ab inconcussis solidæ Theologiæ principiis, argumentis certissimis demonstrabit. Posterior verò, & ultimus moralem veritatem esse per se inveniibilem ritè quærentibus, atque viam multiplicem ad ipsam inveniendam ostendet; ubi tandem de paucitate intrantium per angustam portam, pauca, sed utilissima differemus. Habes, Lector benevole, totum consilium nostrum, & operis assumpti dispositionem. Jam ergo ad opus nos accingamus.

31. Sed enim ante omnia cum Salomone, nec non cum D. Thoma, Angelico Doctore, & duce meo, ex toto mei cordis affectu incretam Sapientiam invoco, *ut mecum sit, & mecum laboret; Nec me errare permittat in periculum anime mee, & in laqueum aliorum: sed illuminare dignetur oculos caliginosos ipso suo lumine, sine quo nemo valet ad lumen veritatis usquequaque pertingere.*

Sap. 9.
D. Tho. in
Proem. ad
opus. de
ulur.

CON-